

АНГЛИЦИЗМИТЕ КАКО ДИРЕКТНИ ЗАЕМКИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Вовед

Јазикот е нашето најголемо духовно културно наследство и ние мораме да го чуваме како нешто најсвето, зашто нашите предци во мошне тешки и неповолни историски околности се изборија за правото на употреба на својот јазик, за докажување на неговата посебност... Македонскиот јазик денес е познат и афирмиран во светот со својата јазична структура и богат лексички фонд и има свое место во словенското јазично семејство. Нашата многувековна писмена традиција е најголемо сведоштво за посебноста на македонскиот јазик и самобитноста на македонскиот народ.

Секој човек го зборува јазикот во зависност од тоа колку е интелектуално способен. Иако е вродена биолошка способност, јазикот е процес кој трае, и затоа се учи цел живот.

Денес македонскиот јазик претставува целосно оформен, современ литературен јазик. Но сепак, тоа не значи дека тука треба да застанеме. Напротив, јазикот е непресушен извор, кој треба постојано да се следи, да се негува, да се надоградува и пред се да се зачува чистината на убавиот македонски збор. Познавањето на мајчиниот јазик, односно јазикот на родителите игра голема улога во општеството затоа што им помага на децата подобро да го запознаат и наметнатиот јазик, во земјата каде живеат.

Како и другите народи и македонскиот има свои обичаи, преданија кои се пренесуваат од колено на колено и го одразуваат нашето битие, сето тоа благодарение на постоењето на нашиот мајчин јазик. Зачувувањето на јазикот е од огромно значење заради тоа што служи да ги обединува луѓето, културно да ги поврзува генерациите кои една на друга ги прават цивилизациските вредности на човештвото. Јазикот е значаен за меѓусебно идентификување на луѓето во заедница каде тие ја остваруваат својата еманципација на општествен и национален план. Младите генерации треба да се запознаат уште од мали нозе со историјата и значењето на македонскиот јазик и со тоа кај нив да се поттикне развивање на свеста на неговото зачувување бидејќи нема нешто поубаво од тоа да се пишува, зборува и твори на свој мајчин јазик. Денес македонскиот јазик претставува целосно оформен, современ литературен јазик.

Контакти

Иако можностите за контакт со англискиот јазик се секојдневни и многубројни, тие се едностранни и пасивни, бидејќи најголемиот дел од контактите со англискиот се електронски или „виртуелни“. Сателитската и компјутерската технологија целосно го изменија начинот на кој комуницираме со светот. Секојдневно сме во контакт со печатените медиуми (весници, списанија, брошури), електронските медиуми, радиото,

¹ snezana.kirova@ugd.edu.mk

телевизијата итн. Токму поради ова, влијанието на англискиот не е резултат на една регуларна социјална интеракција меѓу две јазични единици што се преклопуваат, туку на индиректното влијание на компјутерската технологија и на медиумите.

Најзабележливи резултати од влијанието на англискиот јазик врз македонскиот се процесите на заемање и менување на кодот. Најчесто, зборовите се земаат во еден јазик кога има потреба од нив, односно кога има потреба од нови поими (пред сè, со развојот на технологијата) особено на компјутерската технологија. Новите лексеми се земаат како целини, па фонетски и морфолошки се адаптираат од страна на јазичниот систем што позајмува (македонскиот јазик) и со време го губат призвукот на туѓ збор.

Најчести заемки

Покрај тоа што зборовите се земаат во еден јазик согласно нивната потреба, се јавува тенденција на голем број заемки, кои многу се користат во печатот како синоними за веќе постојните македонски зборови како на пример: инволвира, преферира, бенефит, сајт, меил, итн. Од областа на економијата и политиката се сретнуваат термините што се потполно прифатени во печатот, а тоа се: кеш, индикатор, лидер, мотиватор, супервизор, имплементација, евалуација, тренинг, конзистентност, флукуација, конфиденцијалност, акаунт, интензификација, ауткам итн.

Се забележува голема зачестеност на придавките од типот: континуиран, иновативен, публикуван, адаптабилен, таргетиран, компетитивен, перманентен итн. Зборовите од типот стартува, атрактивен, информира, перфектен, лимит, фамозен итн., кои имаат соодветни македонски еквиваленти: почнува, привлечен, известува, совршен, граница, славен, сè помалку се употребуваат и доаѓаат во ситуација што оди кон исфрлање од употреба на изворните македонски зборови. Сето ова води кон сè помала употреба на македонскиот јазик и негова голема измена. Друг проблем што се јавува е тоа што одреден број од најновите англицизми се неразбирливи за голем дел од обичните граѓани кои секојдневно го следат дневниот печат и телевизиските програми.

Глобално гледано, има два вида англицизми во македонскиот јазик: 1) првиот вид претставува голем број на директни заемки што без превод многу често се користат во медиумите; 2) вториот вид се состои од англицизми што се транскрибирани со кирилично писмо, со тенденција директно да ги пренесат нивното значење или, пак, едноставно се употребуваат за да ги заменат македонските зборови.

Заклучок

Зачувувањето на јазикот е од огромно значење заради тоа што служи да ги обединува луѓето, културно ги поврзува генерациите кои една на друга ги предаваат цивилизациските вредности на човештвото, за меѓусебно идентификување на луѓето во заедницата каде тие ја остваруваат својата еманципација на општествен и национален план. Негувањето на сопствениот јазик значи постоење на еден народ кој може слободно да ги изразува своите мисли, чувства и дејствувања. Младите генерации треба да се запознаваат уште од мали нозе со историјата и значењето на македонскиот јазик. Јазикот е најголемо културно наследство и треба да се развива свеста кај младите генерации за негово зачувување.

Како резултат на престижниот статус на англискиот јазик, употребата на англицизмите во македонскиот јазик денес е во постојан пораст особено во доменот на: образованието, науката, компјутерската технологија, печатениот медиум, комуникациите, музиката, филмот и спортот. Сите овие домени се поврзани со медиумите, бизнисот и рекламирањето, што имаат особено важна улога кога се работи за употребата на јазикот. Очигледно е дека бројот на заемки од англискиот јазик што се прифаќаат во македонскиот сè повеќе се зголемува како резултат на фактот дека Македонија е во процес на интеграција со светската економија и култура.

Референци

Ѓуркова 2009: А. Ѓуркова, Англицизмите во македонскиот јазик, во: *Литературен збор* год. LIX, 4-6, 2009, Сојуз на друштвата на македонски јазик и литература на Република Македонија, Скопје, стр.14-23.

Ѓуркова 2009: А. Ѓуркова, Актуелни состојби во македонскиот јазик од 1991 год. до денес, во: монографијата "Med jezikami in kulturami", Филозофски факултет, Љубљана, 2009, стр. 97-111.

Matthews 2005[1997]: P.H. Matthews, *The concise Oxford Dictionary of Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.

<http://dw.de/p/13Crj>